

השוואות של נתונים מסקרי כוח אדם 2001 לפי קבוצות ניפוח ישנות וחדשות

השינויים שנעשו ב-2001 בקבוצות הניפוח התבטאו בהעברת העולים בעלי ותק שעולה על 4 שנים מקבוצות ניפוח נפרדות לעולים, שהיו מחולקות לפי מחוזות מקובצים, לקבוצות ניפוח גאוגרפיות של כלל האוכלוסייה. העברה זאת נעשתה לאחר בדיקות, בהן נמצא כי תכונות כוח העבודה של עולים אלה דומות לאלו של האוכלוסייה בשכבות שבהן הם מתגוררים. שינויים אלו הביאו לשינויים קלים בנתוני כלל האוכלוסייה. כך למשל, ירד אחוז השייכים לכוח העבודה מ-54.4 ל-54.3 (שינוי של 4.7 אלפים), ואחוז הבלתי מועסקים עלה מ-9.3 ל-9.4 (שינוי של 0.9 אלף). הבדלים גדולים יותר נמצאו בעיקר באוכלוסיית העולים בחלוקה לפי דת ובחלוקה גאוגרפית של האוכלוסייה בכלל ושל העולים בפרט.

עולים

בשיטת הניפוח הישנה נופח מספר העולים לסך הכל חיצוני. בשיטה החדשה מתקבל מספר העולים כמשתנה המנופח מתוך הסקר. בעקבות יישום השיטה החדשה נמצאה ירידה של כ-29 אלף (3.5%) במספרם של העולים, כאשר הירידה במספרם של הגברים – 17 אלף (4.6%), גדולה מזו של הנשים – 12 אלף (2.7%).

אצל הגברים העולים נמצאה עלייה קלה באחוז השייכים לכוח העבודה האזרחי (מ-62% ל-62.4%) וירידה באחוז הבלתי מועסקים (מ-10.4% ל-10.2%).

אצל הנשים העולות נמצאה ירידה באחוז השייכות לכוח העבודה האזרחי (מ-54.3% ל-52.1%) ועלייה באחוז הבלתי מועסקות (מ-10.6% ל-11%).

הירידה במספרם של העולים מתפזרת כמעט על פני כל המחוזות, פרט למחוז ירושלים שבו כמעט שאין שינוי (0.2 אלף) ולנפת חדרה שבה יש עלייה קלה (0.4 אלף).

השינוי הבולט לפי צורת יישוב הוא במספר העולים המתגוררים ביישובי פיתוח. על פי השיטה החדשה חל גידול של 1.8 אלפים במספרם.

דת

במעבר משיטת ניפוח אחת לשנייה, נמצאה עלייה של כ-8 אלפים במספרם של היהודים, לעומת ירידה דומה במספרם של בני דתות אחרות. שינוי זה נובע מהירידה במספרם של העולים ומחלקם היחסי של בני דתות אחרות בקרב העולים.

אצל היהודים לא השפיע השינוי על תכונות כוח העבודה, ואולם אצל בני דתות אחרות, שהם קבוצה קטנה יותר, נמצאה ירידה מסוימת באחוז השייכים לכוח העבודה האזרחי (מ-43% ל-42.6%), וזאת משום שעיקר השינוי היה בקבוצות הגיל 25-44, שהן עיקר גיל העבודה.

השינוי שנמצא אצל בני דתות אחרות מתרכז באלו שאינם ערבים: ירידה של 8.9 אלפים באוכלוסייה, מתוכם 6.3 אלפים מועסקים. כתוצאה מכך יש ירידה בשיעור השתתפותם בכוח העבודה האזרחי מ-65.9% ל-65.1%. השינויים בקבוצה זו דומים בתכונותיהם לשינויים אצל העולים. אצל הגברים נמצאה עלייה

בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה האזרחי מ-73.5% ל-74.2%, ואילו אצל הנשים נמצאה ירידה מ-59.1% ל-57.5%.

שכבות גאוגרפיות

בעוד שעל פי שיטת הניפוח הישנה, סך כל האוכלוסייה על פי שכבות גאוגרפיות התקבל מחיבור העולים והישראלים בשכבה, הרי שעל פי שיטת הניפוח החדשה, האוכלוסייה על פי שכבות גאוגרפיות מתקבלת ממקור חיצוני, ולכן היא מדויקת יותר.

צורת יישוב

עיקר השינוי מתבטא בכך שיש ירידה במספר התושבים בערים הגדולות, לעומת עלייה ביישובים הקטנים יותר ובעיירות פיתוח.

בירושלים הייתה ירידה של 4.4 אלפים באוכלוסייה וירידה של 3.3 אלפים במספר השייכים לכוח העבודה, בחיפה הייתה ירידה של 3.5 אלפים באוכלוסייה וירידה של 1.4 אלפים במספר השייכים לכוח העבודה, ואילו בתל אביב הירידה הייתה אפסית.

מחוז ונפה

לפי השיטה הישנה לחישוב מקדמי הניפוח, חולקו העולים (פרט לעולים בשנתיים האחרונות) ל-3 קבוצות: צפון (כולל חיפה), מרכז (כולל תל אביב) ודרום (כולל ירושלים). במעבר לשיטת הניפוח החדשה נמצאה עלייה של 5.1 אלפים באוכלוסיית מחוז הדרום, כאשר עיקר העלייה הוא בנפת באר שבע – 3.4 אלפים, ואולם השינויים במספר השייכים לכוח העבודה האזרחי הם מזעריים.

במקביל לכך נמצאה ירידה של 4.1 אלפים באוכלוסיית מחוז ירושלים וכן ירידה של 2.7 אלפים במספר השייכים לכוח העבודה האזרחי.

במחוז הצפון הייתה עלייה של 4.5 אלפים באוכלוסייה ועלייה של 3.4 אלפים במספר השייכים לכוח העבודה. במחוז חיפה, לעומת זאת, הייתה ירידה של 1.9 אלפים באוכלוסייה ושל 2.1 אלפים במספר השייכים לכוח העבודה.

באזור המרכז השינויים קלים יותר ונמצאה ירידה של 2.8 אלפים בנפת פתח תקווה, לעומת עליות קלות בנפות האחרות ובמחוז תל אביב.

בדיקת השינויים שחלו במחוזות ובנפות באשר לאחוז השייכים לכוח העבודה, מגלה כי הפער הגדול ביותר היה בנפת צפת – עלייה של 0.4%, ובנפת אשקלון – ירידה של 0.4%. בנפת חדרה הייתה עלייה של 0.3%, ואילו בנפת רמלה, במחוז הדרום ובנפת באר שבע היו ירידות של 0.3%.

במקביל לכך נמצא, כי בנפת הכנרת ירד שיעור הבלתי מועסקים ב-0.5% ובנפת רמלה ב-0.4%. במחוז הדרום עלה שיעור הבלתי מועסקים ב-0.3%. עלייה דומה נמצאה בנפת אשקלון וביהודה ושומרון.

המשקל היחסי של העולים ביישובים השונים והיחס השונה בין סך כל העולים לבין עולי ארבע השנים האחרונות בכל יישוב, הם שגרמו לשינויים שנמצאו לפי שכבות גאוגרפיות.

משקי בית

כאמור, בנייתו של פרטים לא היו שינויים בכלל האוכלוסייה, ורק באוכלוסיית העולים נמצאו הפרשים בין שתי שיטות הניפוח.

בנייתו של משקי הבית נמצאה ירידה של 4.4 אלפים במספרם של כלל משקי הבית, כאשר הירידה הגדולה יותר היא במספר משקי הבית של עולים – 9.4 אלפים. בשיטת הניפוח הישנה, שבה כל העולים משנת 1990 ואילך היו בקבוצות נפרדות, היה קושי בייחוס הילדים בגיל 0-14 שנולדו בארץ לעולים, ולכן הם פוזרו בכלל האוכלוסייה על פי השכבות הגאוגרפיות. כתוצאה מכך, סך כל ילדי העולים היה נמוך ממה שהיה צריך להיות באמת, דהיינו הפרטים בגיל 15 ומעלה במשפחות עם ילדים ייצגו פחות אנשים באוכלוסייה, ואילו במשקי בית ללא ילדים התוצאה הייתה הפוכה. מאידך גיסא, באוכלוסייה של הלא עולים היה "עודף ילדים" ולכן ההשפעות היו הפוכות.

ואכן, השינוי הבולט ביותר שנמצא הוא בחלוקה בין משקי בית ללא ילדים לבין משקי בית עם ילדים. מספרם של משקי בית ללא ילדים קטן ב-16 אלף, לעומת עלייה של 11.6 אלף במספרם של משקי בית עם ילדים.

במשקי הבית של עולים נמצאו הפרשים גדולים יותר: מספרם של משקי בית ללא ילדים קטן ב-37.6 אלף, ואילו מספרם של משקי בית עם ילדים גדל ב-28.2 אלף. עיקר הגידול נמצא במשקי בית עם שני ילדים.

במקביל לשינויים אלו נמצא גם שינוי בגודל משק הבית. הייתה ירידה במספרם של משקי בית קטנים בני נפש אחת או שתי נפשות, בכ-6 אלפים וב-5 אלפים, בהתאמה, וזאת לעומת עלייה במספרם של משקי בית בני ארבע נפשות, בכ-4 אלפים.

בקרב העולים הייתה ירידה גם במספרם של משקי בית בני שלוש נפשות, ואילו במספרם של משקי בית בני ארבע נפשות ויותר יש עלייה.

מספרם של משקי הבית היהודיים נשאר כמעט ללא שינוי, לעומת ירידה של 3.8 אלפים במספרם של משקי הבית של בני דתות אחרות. ירידה זו נובעת מירידה במספר משקי הבית של עולים בני דתות אחרות.

כתוצאה משינויים אלו, נמצאה ירידה של 5.6 אלפים במספרם של משקי בית עם מועסקים, ולעומת זאת עלייה של 1.2 אלפים במספרם של משקי בית ללא מועסקים.

במספר משקי הבית היהודיים כמעט לא היה שינוי, אולם הייתה ירידה של 2.2 אלפים במספר משקי הבית עם מועסקים ועלייה של 1.7 אלפים במספר משקי הבית ללא מועסקים.

במספר משקי הבית של כלל העולים הייתה ירידה של 9.4 אלפים: במקביל לעלייה של 4.3 אלפים במספר משקי הבית ללא מועסקים, אשר כמחציתם פנסיונרים, נמצאה ירידה של 13.8 אלף במספר משקי הבית עם מועסקים.

יש לציין כי הייתה עלייה קלה במספר משקי הבית שבראשם גבר – 1.3 אלפים, לעומת ירידה במספר משקי הבית שבראשם עמדה אישה – 5.7 אלפים.

מעניין לציין, כי בכלל האוכלוסייה הייתה ירידה מסוימת (0.9 אלף) במספר משקי הבית של פנסיונרים, ואילו בקרב העולים נמצאה עלייה של אלפיים במספר משקי הבית של פנסיונרים.